

■ Internationell Kvinnokonferens

Ingår i Inspiration Latinamerika

10-11 oktober, 2009

Rinkeby, Stockholm

Konferensdokumentation *VIF*

Deltagande demokrati - Kvinnors frigörelse

Stoppa mäns våld mot kvinnor

Deltagare	Amineh Kakabaveh, Föreningen Varken Hora eller Kuvad Mirtala Lopez, FMLN, El Salvador Yurdusev Özsökmenler, Demokratiska Samhällspartiet, DTP, Turkiet/Kurdistan
Samtalsledare	Birgitta Sevefjord
Rapportör	Seluah Alsaati

Birgitta Sevefjord: Mäns våld mot kvinnor är inget specifikt problem för ett eller ett annat land, det är ett problem för hela världen. Enligt en schweizisk undersökning är risken för en kvinna att dö av mäns våld större än den sammanlagda risken att dö i cancer, i malaria, trafikolyckor och krig. Våldet finns i alla länder, alla kulturer och alla religioner. Även i Sverige har vi stora problem med kvinnors utsatthet, vi vet att det handlar om kvinnors vanmakt och mäns övermakt. 2006 polisanmäldes över 25 000 misshandelsfall av kvinnor, i själva verket är det mångdubbelt fler som blivit utsatta. Samma år var det 4000 kvinnor som anmälde att de blivit våldtagna, men även där är mörkertalet stort. Om detta och annat kommer vi att tala om idag.

De första frågorna för seminariet är: Vilket uttryck tar sig mäns våld mot kvinnor? Vilka konsekvenser får det för kvinnor och samhället? Hur förklarar man våldet?

Yurdusev Özsökmenler: Överallt i Turkiet utsätts kvinnor för sexuellt, psykiskt och ekonomiskt våld, i hemmet eller i samhällets offentliga rum. I många länder skylls våldet på alkohol, heder eller svartsjuka. Men i västra och södra Turkiet hänvisar man till heder eller sedvänja. Det påstås att kurdiska traditioner och stamstrukturer är grunden för våldet. Men det är fel. Med hänvisning till stammar och sedvänjor definieras kurder som primitiva medan turkar med sina kärnfamiljer betecknas som moderna. Kärlek, lidelse, svartsjuka, svek, älskarinnor, framställs som något modernt, medan heder, månggifte och tradition anses primitivt. På så sätt kopplas våld mot kvinnor med primitiva kurder. Men kvinnor mördas i alla samhällen, oavsett hur moderna eller traditionella de är och våldet kan bara avskaffas genom samhällsförändring.

Enligt forskning är fysiskt och sexuellt våld vanligare på landsbygden, bland analfabeter och bland låginkomsttagare. Tyvärr återstår ännu mycket när det gäller lagstiftning, men det är viktigare att förändra det samhälleliga förtrycket och ojämlikheten. Våld kan inte förebyggas endast genom straff, därför behövs det en strategisk förändring av kvinnans roll i samhället. Sedan några år tillbaka driver kurdiska kvinnor kampanjen "Vi är ingens heder, vår heder är vår frihet". Vi har anordnat seminarier, konferenser och utbildningar för att mobilisera kvinnor. Vi har lyckats bra med det.

Mirtala Lopez: För att kunna svara på första frågan måste vi konstatera att vi lever i ett patriarkalt samhälle där män är styr. Detta syns från hur regeringen är utformat till hur samhället fungerar. Så länge makten finns hos män, är det svårt för kvinnor att nå samma beslutsfattande positioner. Polisen i El Salvador informerar att det år 2006 genomfördes 33 mord på kvinnor per 100 000 invånare. Siffran är högre än den nivå som Världshälsoorganisationen anger för att klassa epidemier, vilket är 10 döda per 100 000 invånare. Mellan januari och juli i år har vi registrerat 2004 mord, av dessa är 330 kvinnor. En tendens är att

denna siffra ökar i landet.

Morden på kvinnor klassas som vanliga brott, ingen hänsyn tas till att det finns en maktfaktor mellan män och kvinnor. Det vill säga en maktfaktor inom paret som leder till dessa barbariska brott. Killar som mördas, anges som offer för den organiserade brottsligheten.

I 2069 fall av registrerade brott mot kvinnor, utfördes 900 av en nära släkting. 47 procent av kvinnorna som lever i samborelation eller äktenskap har blivit utsatta för våld eller hot om våld. 44 procent har blivit utsatta för verbalt våld, 24 procent fysiskt våld och 12 procent av sexuellt våld.

Samtidigt har våld mot barn registrerat, även det utfört av en nära släktingar till barnet. 2008 registrerades 1001 fall av sexualiserat våld mot kvinnor. Som i andra länder är sprit en av orsakerna. Idag påverkar också den ekonomiska krisen familjerna och deras möjlighet till försörjning, och därmed också kvinnors utsatthet. Samtidigt finns det ett hat mot kvinnor som ligger till grund för våldet.

Amineh Kakabaveh: Mäns våld mot kvinnor behöver inte vara kontextbunden, men självklart spelar kontext ändå roll. I Sverige kan vi inte skylla på alkohol som orsak till att män slår kvinnor, kvinnor dricker ju också men varför slår vi inte män? I Syd pratar vi om hedersrelaterat våld med det är ett sätt att prata bort det patriarkala våldet. Hedersrelaterat våld finns, men det är en del av den patriarkala strukturen. Vi måste prata om hedersrelaterat våld och vi måste också prata om religionens roll. I Iran och Saudiarabien är religionen en statsmakt, statsvåldets mentalitet har spritt sig till folket som tagit det till sig.

Religion är inte den enda förklaringen, islam är inte en grundorsak. Men vi måste komma ihåg att religionen rättfärdigat våld mot kvinnor inom äktenskapet. Igår träffade jag en kvinna som inte förstod att hon blivit våldtagen tills hon fick missfall och personalen på SÖS sade att hon hade blivit våldtagen av sin egen man. Han fick 2,5 års fängelse. Mannens förklaring var att i koranen står det att "du får göra vad du vill mot din kvinna". I gamla testamentet står det att du får göra vad du vill mot din kvinna för hon är sämre än djur. Man kan alltså säga att religion som statsmakt och tradition kan påverka patriarkala strukturer.

I Iran har kvinnor kämpat och är beredda att dö för sina fri- och rättigheter. Kvinnor i Syd ska inte förknippas endast med förtryck, de spelar en stor roll i befrielsekamper i världen. Nu har kvinnorna i Iran vaknat och sagt att de inte ska acceptera statsvåld.

När det gäller migration, rasism, segregation och utanförskap, kan man säga att kvinnor i diasporan (utanför sitt hemland) är extra utsatta för mäns våld. När Fadela Amara var i Rinkeby för fem år sedan sade hon till mig "Jag trodde att jag var i Saudiarabien där män är för sig och kvinnor är för sig". Konsekvensen av det här är att samhället går bakåt i tiden, de feministiska landvinningarna går förlorade. Den svenska feminismen gäller tyvärr inte alla i Sverige. Men lagstiftningen ska gälla för alla.

Birgitta Sevefjord: Amineh var inne på religionen och islams roll. Men vi kan lika gärna prata om kristendomens roll, inte minst katolicismen. Då tänker jag på alla de kvinnor i världen som dör i barnsäng, kvinnor som förvägras försökt skydda sig mot graviditet och män som anser att de har rätt göra kvinnor gravida en gång om året. Män som anser sig ha rätt att gifta sig med kvinnor som precis har fått mens, trettonåringar som föder barn. En person sade till mig att om sex fullastade jumboplan störtade varje dag året om skulle världen reagera och sätta in enorma insatser för att förhindra det. Men när lika många kvinnor dör i samband med graviditet och förlossning reagerar ingen. Vilka konkreta erfarenheter har ni i arbetet mot att synliggöra och medvetandegöra samhället om det sexualiserade våldet? Hur får vi med männen i det arbetet?

Yurdusev Özsökmenler: Under min valkampanj till borgmästare i Baglar kommun sade vi att vi kvinnor bör välja andra kvinnor för att lösa kvinnors frågor. Folk anklagade då borgmästaren för att enbart jobb med kvinnofrågor.

Vi grundade Kardelen Kvinnocentrum 2005 för att erbjuda psykologisk och juridisk stöd, hälsovård, utbildning, med mera åt kvinnor. 970 kvinnor har hittills vänt sig till centrumet. Åren 2005 till 2009 sökte 421 kvinnor hjälp mot våld i familjen, 151 psykologisk hjälp, 216 hjälp att få ett jobb, 3 juridisk rådgivning, 17 anmäldes försvunna och kidnappade, 6 våldtagna på jobbet och 68 sökte skyddat boende.

Från vänster: Naile Aras, översättare, Yurdusev Özökmenler, Mirtala Lopez och Amineh Kakabaveh. Foto: Shahnin Sharifian.

Enligt en undersökning hade 31 procent av kvinnorna i Baglar utsatts för våld, 69 procent hade inte utsatts. Men vi måste ta siffrorna försiktigt, om vi med våld också menar ekonomiskt, psykiskt och sexuellt våld skulle siffrorna öka. Det ekonomiska och psykiska våldet upptäcks ofta endast efter att man tränats att upptäcka sådant.

En annan undersökning har kartlagt 30 fall av självmord och hedersmord. Alla självmorden föregicks av våld och hot om våld. Bakomliggande faktorer var också tonåren, religion, sociala motsättningar, fattigdom, påtvingad flyttning, hot från make och släktingar, misstro mot offentliga institutioner, utbildning, skvaller, media, prostitution och knarkhandel.

Några av dessa kvinnor hade sökt sig till polis och offentliga institutioner för hjälp. En av kvinnorna återvände hem efter att mannen skrivit under ett papper hos polisen på att han inte skulle skada henne, två dagar senare mördades hon. En kvinna sökte skyddat boende men fick avslag och mördades, en annan kvinna fick tillgång till skyddat boende med tog sitt liv strax därefter. En fembarnsmamma som blev mördad efter anklagelse om att vara prostituerad, begravdes av en kvinnoorganisation eftersom familjen vägrade ha med henne att göra. Kvinnoorganisationerna visade att de inte tänkte tåla och acceptera hedersmord.

Ett annat exempel är hur kommuner i Diyarbakir och Viransehir lade till en paragraf i arbetsvillkoren som sade att om en anställd utövar våld mot sin kvinna utbetalas hälften av hans lön till kvinnan. Anställda som inte tillät sina döttrar gå i skolan skulle inte få bidrag för sönerns skolgång. I kurdiska delen av Turkiet är DTP-anknutna kvinnoorganisationer starka och har stort inflytande i DTP-styrda kommuner. De påtvingar alla fackliga organisationer att ta med nämnda paragrafer när de förnyar sina avtal.

Mirtala Lopez: Vi gör stora ansträngningar för att komma åt våldet. Landet har haft mer än tolv år av inbördeskrig och våldsamma situationer har även funnits tidigare. 1992 skrev vi under fredsavtalet. Kvinnorna har deltagit i befrielsekamperna i El Salvador i många år. Kvinnor i FMLN är organiserade i samtliga delar av landet. Det finns organisationer för att bekämpa våld mot kvinnor. Vi har kämpat för att få in kvinnor i beslutande församlingar, det är viktigt att kvinnor deltar i beslutsfattandet i alla instanser i landet.

Vi vänsterkvinnor, tillsammans med kvinnoorganisationer och kommuner, har drivit

igenom viktiga lagar som skyddar kvinnor. Vi har förändrat familjelagen, där ses nu sexualiserat våld inom familjen som brott. Det finns även en icke-våldsdag. Vi är övertygade om att om vi inte kämpar för att kvinnor ska ta sig till makten, kommer vi inte nå jämställdhet.

FMLN utfärdar direktiv till kommunerna om att ta med kvinnor i valbara positioner på vallistorna. Det är också viktigt att det finns kvinnliga parlamentariker, idag är 40 procent av parlamentarikerna kvinnor. Men vi har också hinder i form av motstånd från de andra partierna. Även kvinnorna i de partiernas står för samma politik och problematik. Många kvinnor föredrar att pudra näsan istället för att höja sin röst.

Kampen för kvinnors rättigheter är värd att föra. I kampen står inte kvinnor mot män, det gäller att upplysa och utbilda männen om våra behov. Det är den största utmaningen.

Amineh Kakabaveh: Mäns våld mot kvinnor handlar om maktstrukturer. Vi från vänstern har de feministiska glasögonen för att analysera och därefter hitta lösningar. Jag som kvinnoaktivist och människorättsaktivist har varit med och startat en radiostation efter mordet på Fadime. Vi är inte mot män utan mot de patriarkala strukturerna. Efter nio års arbete i radiostationen finns det fortfarande ett behov av vår verksamhet.

Det går inte att jämföra Väst och Syd. I Väst har det förts en 200 år lång kamp utan krig. Men trots 100 år av feministisk kamp finns det mycket kvar att göra för att Sverige ska bli jämställt. På grund av den borgerliga regeringen har vi gått bakåt. Det behövs upplysning för att få männen att respektera oss. Jag har medverkat i Respektguiden och pratat med skolungdomar om att ha demokratiska verktyg för att kunna hävda sig. Även föräldrar och mammor måste få den utbildningen. Vi måste hitta enkla metoder för att nå människor, TV-program når männen som sitter i vardagsrummet och radioprogram når kvinnorna i köket.

Igår kom 30 studenter från Göteborg varav hälften av dem hade utländsk bakgrund. Killarna från Turkiet sade att "Vi vill inte vara kvinnoförtryckare i deras ögon. Men mina föräldrar måste också förstå mig". Därför måste vi komma i kontakt med deras föräldrar också. Hederskulturen går att förändra, men bara om man förstår den.

Feminismen måste komma som en gräsrotsrörelse. Det räcker inte med pengar från staten i olika projekt, det är symptombehandlingar. Våldet mot kvinnor ökar. Det är bra som VIF gör att stödja rörelser i andra delar av världen i deras kamp. Om det finns en politisk vilja och vision går det att genomföra förändring. Det är viktigt att alla organiserar sig och hjälper till. Gräsrotsrörelsen kan skaka om makten. Vi skulle aldrig ha våra rättigheter om det inte var för kvinnorörelsen. Vi måste börja med oss själva, vi har också gjort mycket fel, som individer, som parti, som föreningar. Nu måste vi ställa andra krav för att bekämpa kvinnoförtrycket. ■